XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. November 11. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BÖROS GYÖRGY.

Meghivó
a Dávid Ferenc Egylet 44-ik közgyülésére.

Kedves unitárius Testvéreim!

A Dávid Ferenc-Egylet folyó év november hó 17-én d. u. 4 órakor tartja közgyülését az Unitárius kollégium disztermében. Kérem, hogy jelenjenek meg minél számosabban ezen a gyülésen, hogy tegyünk evvel is bizonyságot buzgóságunkról és az Egylet élete iránt való érdeklődésünkről. Nehéz időket élünk, mindenkire szükségünk van. Legyünk hivek Egyletünk nagy hagyományaihoz s tegyünk bizonyságot az unitárius öntudat életerejéről.

Marosnémeti, 1928. okt. 31.

Atyafiságos üdvözlettel

Gr. Horváth-Tholdy Rudolf.

Unitarian school for the ministry
Berk
America Cal

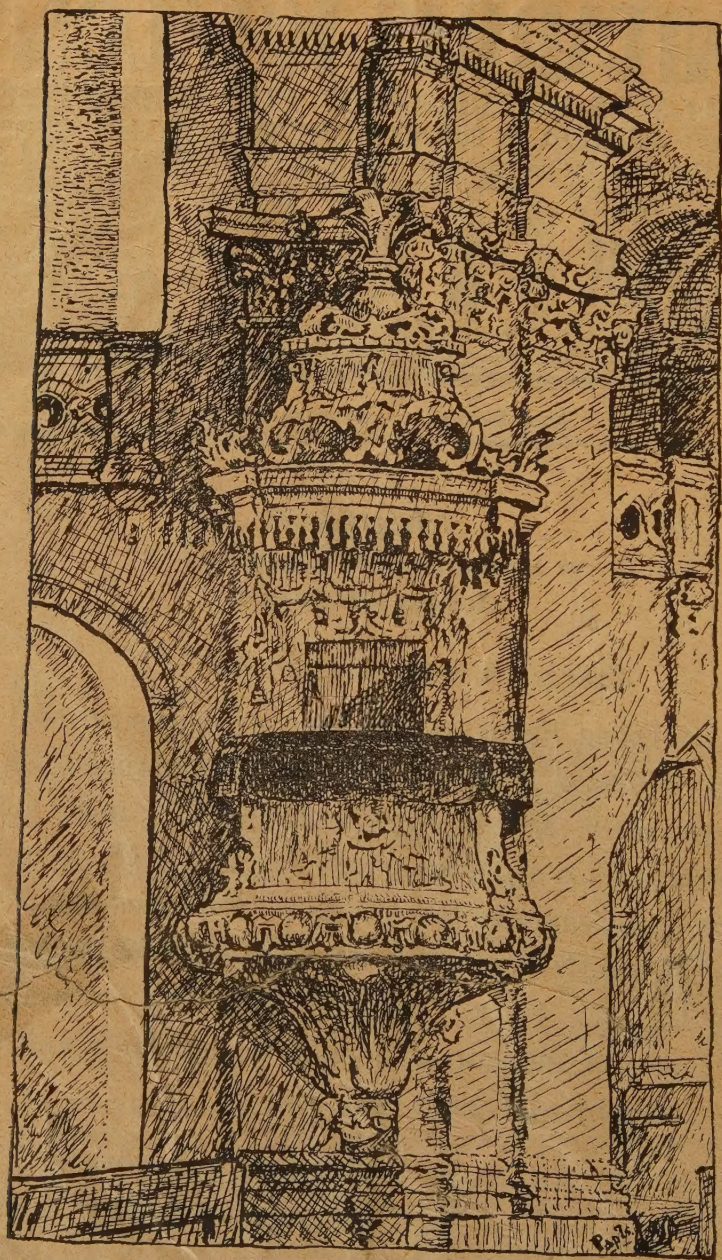

A kolozsvári szószék.

Épitteteit 1796-ban. Ebből a szószékből fogja megtartani Dr. Boros György püspök felszentelése alkalmával püspöki beszédét nov. 18-án. Rajzolta Pap Zsigmond a kolozsvári D. F. E. I. K. tagja.

TŰZHELY MELLETT

Öregdiák-találkozón.

Az emlékezetnek arany hidján állunk,
Puha karjára vesz boldog gyermekálmunk
És vissza álmodjuk a játékos multat,
Hova másképpen az ember nem is juthat.

Virradjatok ujra letünt édes napok,
Régi történetek, megnem fakult lapok.
Elevenedjetek vizünk, erdőnk, hegyünk,
Hogy még egyszer bohó, vig gyermekek legyünk.

Olyanok, mint akkor . . . akkor nagyon régen,
Mikor szebb volt nap, hold, csillagok az égen,
Mikor Nyikó vizét fürödve zavartuk,
Mikor szilárdabban állt a föld alattunk.

És ezen a földön játék, dolog járta,
S a kifáradt fiut szülői csók várta
És szabad volt a csók, a játék, a dolog,
Szülő, gyermek, testvér mindnyájan boldogok.

Nyári östék csöndjén öregek és ifjak
Összesereglettek s ajkak dalra nyiltak,
Repültek a dalok, zengő magyar dalok
S ott fent megtanulták égben az angyalok.

Téli östén pedig tündérmese mellett,
Ébrenmaradásra nógatni nem kellett.
. . . Egyszer volt, hol nem volt . . . nem vártuk avégett
S mikor mondták — holnap legyen a vendéged.

Olyan rosszul esett . . . még egy mesét kértünk,
Elég volt . . . Jó anyánk imádkozott értünk.
. . . Ma talán sokunknak nincsen anyja, apja,
Kevés, aki tőlük a csókot megkapja.

Csók és tündérmesék hej, hova levének!
Nem a régi világ, nem a régi ének!
Ami rég volt elmult, csak az emlékezet,
Ami aranyhidján oda visszavezet.

És állunk a hidon, aranyból van verve,
Állunk szeretettel összeölelkezve,
Akiket az élet ide-oda dobott.
De kiket a szivünk mégis visszahozott.

Hogy bebizonyitsuk, hogy szent hitet tegyünk,
Édes szülőfalunk soha nem feledünk!
Te vagy emlékeink boldog mesevára.
Itt nyilt gyermek ajkunk először imára.

Férfiu ajakunk most is imát rebeg,
A szem könnyet titkol, a szivünk megremeg . . .
A fiaid leszünk, a fiaid vagyunk,
Áldjon meg az Isten édes szülőfalunk!

Vári Domokos.

Az anyaszentegyház is: édesanya.

Reámutattunk arra, hogy az édesanyai szeretet milyen nagy hatalom a világban. De ha ez a szeretet a sirig tart is, az édesanyai közvetlen gondozás előbb-utóbb megszünik. Mint a madárnak a fiai, bizonyos idő mulva kirepülnek a fészekből s a természet ölén uj otthont teremtve, keresik boldogulásukat, ugy a gyermekek is idővel kinőnek a családból, az élet önálló harcosai lesznek. Bár nem felejtik, mert a szeretet sohasem felejtheti az édesanyát, de bizonyos idő mulva az a másik édesanya: az anyaszentegyház is előtérbe lép s támogatója, erősitője, biztatója lesz az élet küzdő emberének. Ott volt különben már eddig is vele, ugyszólva a születéstől fogva keblén hordozta. De minél inkább tágul a kapocs a gyermek és az édesanya, illetve általában a szülői ház között, csodálatos módon az anyaszentegyház annál inkább magához szoritja a hit emberét s irányitja a lelkét. Ott van az anyaszentegyház is az emberrel a bölcsőtől a koporsóig. Kiterjeszti láthatatlan karjait felette s védi és oltalmazza még hütlen gyermekét is az élet tülekedő nagy harcában. Most a családban hirdeti az uj élet felett az öröm és reménység biztató erejét — majd az iskolában alakitja, formálja, képezi a lelket a vallás melegségével és a hitigazság világosságával a további, a magasabb életre. Most a konfirmáció alkalmával a hitben való megerősödés tudatában fogalmat kér a megismert igazság megtartására, — majd a mennyegzői örömet áldja meg az élet komolyságára is figyelmeztetve. Most az élet kiszámithatatlan változásai között csillapitja a felcsapó szenvedélyeket — majd a biztatás és vigasztalás szavával szól a csüggedőkhöz és szomorkodókhoz. Keblén hordozza és ápolja, szereti még azokat is, akik önhitten azt képzelik, hogy Istentől és a hittől elszakadhatnak. Bocsánatot hirdet a megtérő bünösnek s még ellenségeinkért is imád-

kozni tanit. Az embereket Isten fiaivá teszi és Istent az emberiség atyjának hirdeti. Megerősiti bennünk a jobb jövő és az örökélet hitét.

Ezért van, hogy a valóban nemes lélek, miként az édesanyáról, ugy az anyaszentegyházról sem feledkezik meg végképpen soha. Ha az élet forgatagában, a felhalmozott munka elfoglaltságában vagy az üzleti élet tulfeszitett forgalmában ideig-óráig elhalványul is az anyaszentegyház édesanyai képe, de a nyugodtabb pillanatokban ráemlékezik, szeretete megujul. Ha Isten kitartó munkáját megáldotta és többre segitette, háláját áldozatokban rójja le. Ha minden erőfeszitése ellenére is egyszerüségben és a szegénység karjai között maradt, jó szóval és példaadással mutatja a következő nemzedéknek a becsület utját. Hányszor történik meg, hogy aki egész életén át a magáénál jobban féltette és szinte tulzott takarékossággal kezelte az egyház vagyonát, maga is örökhagyó lett. Hányszor történik meg, hogy akit Isten anyagiakban bővölködővé tett, de azzal a bánattal sujtott, hogy gyermekkel, az élet reménységével meg nem áldott, az egyházat tekinti gyermekének s egyik tekintélyes pénzösszeget, másik földbirtokot, harmadik házat, hagy szegénységgel küzködő egyházának, hogy emléke örökre fennmaradjon és áldott legyen. Mert ha előbb nem is, de a betegség ágyán, mikor az élet bizonytalan, ilyenforma gondolatokkal tépelődik: Saját erőm és odaadásom mellett előhaladásomban Isten is segitett, illik, hogy javaimból valamit az ő földi intézményének, az anyaszentegyháznak visszaforditsak. Ha édesanyámat szerettem, kinek őrködő gondviselése az utolsó leheletig velem volt, az anyaszentegyház is édesanyám, mely ha egyébbel nem tudott, hittel és bizalommal minden munkámban segitett. Gyermekem nincs. Rokonaimat minden örökségtől nem akarom megfosztani. De nekem az anyaszentegyház is édes anyám volt, mely örökségem jutalmául halálomban is nevemet és emlékemet meg fogja becsülni. S ha talán ugy lenne, hogy — amint mondani szokták — a nevető örökösök könnyelmüségén hamar eluszik az én véres verejtékkel szerzett vagyonom, az anyaszentegyház végakaratomhoz hiven fogja azt megbecsülni s nevemet fenntartani.

Az egyház története számtalan helyen hirdeti, hogy az ilyen gondolkozás milyen nagy jótétemény volt számára. S hányszor volt a női lélek e tekintetben is a mozgató erő. S általában, hogy az egyház az emberiség lelki világában méltóképpen teljesithesse irányitó hivatását, ebben különösen a női lelkek lehetnek segitségére. A férfiak a nagy életharcban könnyebben felejtik szentebb hivatásukat. A megnehezült idők járása gondokba meriti a lelket a családon kivül is s néha a legkinosabb kérdések keresztttüzébe állitja a becsületes gondolkozást. Biztosnak hitt számitások sokszor a legnagyobb csalódásban végződnek. Az élet természetes következményei rideg visszautasitásban részesülnek. A jog és igazság megcsufoltatik. Ilyenkor uj erőre, uj remények ébresztésére, a hit biztatására, a szeretet megbékitő és lelkesitő hatalmára van szükség, hogy a harcot

tovább lehessen birni. Itt, az élet körforgásának a nehéz pontjain szintén előtérbe lép az anyaszentegyház. S mint az édesanya elfáradt, csalódott, meghasonlott lelkü, megtévedt és elbukott gyermekét is a határtalan türelem erejével és a szeretet soha egészen el nem fogyó reménységével megbocsátani tudó lelkéhez öleli — az anyaszentegyház is a kétség és bizonytalanság között hányódó, de hitében soha egészen meg nem fogyatkozó embernek segitségére megy, a legválságosabb pillanatban fölemeli, kezeit megfogva továbbvezeti az életuton. S ha az édesanyának szigoru tekintete mellett van szelid szava is; ha komoly intelmei között meg tudja éreztetni szivének aggódó szeretetét is; ha fájó panaszai és keserü könnyei között van megbocsátó szava is — ugy az anyaszentegyháznak is vannak eszközei, melyekkel a lelket a porból magasabbra emelje, a szivet a bünös indulatok csábitásai közül kiszabaditsa, érzésvilágunkat a hit és szeretet virágaival diszitse, a vallás komolyságával az életnek ismét határozott célt adjon s biztositsa a lelkiismeret békéjét, nyugalmát, örömét. Most a harang zengő szava emlékeztet arra, hogy van Isten a mindenségben, van Isten a szivben, ki jutalmaz és büntet; majd az orgona ábrándos zugása készit elő a benső megujulásra. Most a templom csendje indit áhitatra, majd az imádság szárnyán száll a lélek Istenhez s lesz béke a zaklatott szivben. Most az ének összhangzó dallama feledteti az élet sok bántalmát, sebét, keserüségét, majd Isten igéje a csontok és velők oszlásáig ható fölrázó erejével, vagy szenvedélyeket csillapitó, megnyugtató hatásával mutatja és egyengeti az utat az üdvösség felé. Egyszer a hitbuzgók tettereje és áldozata ad lendületet a fáradt életnek, máskor a női lelkek szeretete indul utra s szertejárva tanit, biztat, gyógyit, sebeket kötöz, könnyeket töröl, áldást hagyva maga után.

Óh, az anyaszentegyháznak éppen ugy vannak szavai, ölelő karjai és tettei, mint az édes anyának. És azok mindig kitárva vannak, hogy a jókat és igazakat a boldogság örömével, a bünösöket és tévelygőket a megtérés reményével magához ölelje.

Igen, az anyaszentegyház is: édes anya, mely szeret, aggódik, véd, vigasztal, imádkozik, áldozatra hiv, reményt ébreszt. Méltó, hogy megbecsüljük az anyaszentegyházat. kl.

●●●

NŐK VILÁGA.

Kultur-esték.

A kolozsvári D. F. E. Nőkszövetsége már több éven át rendezett nagy látogatottságnak örvendő kultur-estéit az idén is bevezette. Nyolc estére tervezett nivós müsorából hármat meg is tartott.

Folyó évi október hó 9-én gróf Bethlen Györgyné tartott előadást németországi utjában szerzett tapasztalatairól.

A zsufolásig megtelt diszteremben szines emlékeinek közvetlen, természetes asszonyi bájjal telitett lelki filmjét vetitette hallgatói elé. Előadásán végigérzett jóságos szivének melege, lelki hangulatának sugaras derüje, magas intelligenciájának esztétikusan finom meglátása.

Bezáró szavai, poétai lendülettel, bus magyar sziveket simogattak.

Még sokan emlékezhetnek Bethlen grófné nagyatyjára, Eszterházy Kálmán grófra, ki félkarját a szabadságharcban vesztette el. A nemes gróf annak idején az E. I. Társaságban óriási közönséget bilincselt le csevegő modorban tartott, müvészien stilusos előadásaival, melyeknek tárgya mindig fájdalmasan dicsőségteljes emlékei voltak.

Most a grófnét hallgatók örömmel eszmélhettek arra, hogy az unoka szerencsés örököse nagyatyja tehetségének.

A szép előadásért zugó tapsvihar volt a hálás elismerés.

Október 16-án Kelemen Lajos tudósunk beszélt „Csákigorbó érdekességei"-ről a tőle már régen megszokott mély és csodálatosan sokoldalu tudással. Rendkivül élénk, meleg humortól csillogó szemléltető előadása folyton ébren tartotta és fokozta az igen szép számban megjelent közönség figyelmes érdeklődését és nem mindennapi élvezetét. A kiváló tudóst percekig tapsolták.

Október 23-án Koleszár László orvos-doktor „A táplálkozásról" cimen tartott nivós előadást óriási érdeklődés mellett. A legujabb, modern élettani kisérletek alapján kidolgozott előadását, melyet egy hires német tudós vetitett képeivel illusztrált és tett különösen is szemléletessé, hálásan megtapsolta a közönség.

Mindhárom illusztris előadónak hálás köszönetet mond e helyen is a Nőkszövetsége.

Október 30-án Váradyaurél dr. beszélt „Régi kolozsvári családok" cimen.

*

Ismételten kérjük vidéki Nőszövetségeinket, hogy ez évi munkájukról sürgősen küldjék be jelentéseiket a főtitkárhoz, mert csak igy lehetséges munkájukról teljes képet alkotni s abból összefoglaló jelentést tenni az őszi közgyülésen.

Pár szál virág... cimü verseskönyvem megjelent. Nagyon kérem mindazokat, kiknél előfizetési gyüjtő-iv van, sziveskedjenek az őszi Főtanács alkalmával az eredménnyel elszámolni, hogy igy a könyvek kiosztását eszközölhessem. Hittestvéri szeretettel: *Ürmösi Károlyné.*

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Meghivó.

Az Egyetemes Unitárius Lelkészkör f. évi november hó 17-én (szombaton) d. e. 8 órakor Kolozsvárt, a Kollegium disztermében

évi rendes közgyülést

tart az alábbi tárgysorozattal:

1. Imát mond Máthé Zsigmond nyárádszentmártoni lelkész.
2. Elnöki megnyitót tart Kovács Lajos.
3. Mult évi közgyülés jegyzőkönyvének felolvasása.
4. Elnöki bejelentések.
5. Jelentések: *a*) titkári, *b*) Unitárius Szószékről. *c*) pénztárosi.
6. Temetési segély-alap létesitése. Előadó Zoltán Sándor.
7. Lelkészi tanács szabályzata. Előadó Sigmond József.
8. E. K. Tanács javaslata a nyugdij megállapitására vonatkozólag.
9. Belső emberek egyetemes egyházi adózása.
10. Tisztujitás: elnök, alelnök, titkár, pénztáros, szerkesztő választása.
11. Inditványok.

November 16-án d. u. 6 órakor választmányi gyülés a dékáni szobában.

Ugy a közgyülésre, mint a választmányi gyülésre a tagokat tisztelettel meghivja *az elnökség.*

Főtanácsi gyülést, mint már jeleztük, E. K. Tanács november hó 18. és következő napjaira tüzte ki. A tárgysorozatot a Főtanács tagjai a napokban kapják meg. Az idei Főtanácsot ünnepélyessé teszi Főtisztelendő püspök urnak egyházi eskütétele és beiktatása, mely ünnepélyes keretek között a templomban fog megtörténni.

A tárgysorozat kiemelkedő pontjai: a főjegyzői szék, teológiai tanári tanszék betöltése s az egyházi nyugdij-ügynek rendezése.

Örömmel értesülnek bizonyára olvasóink arról is, hogy az amerikai és angol unitárius testvéreink a püspöki beiktatóra elküldik testvéri szeretetük és tiszteletük bizonyitékául képviselőjüket Mortimer Rowe lelkész ur személyében, aki a General Assembly of Unitarian and free Christian Churches titkára.

Az egyházi Főtanácson résztvevők jelentsék be jövetelüket november hó 14-ig okvetlenül a titkári hivatalhoz, hogy az elszálla-

soló bizottság a szükséges intézkedéseket megtehesse. Kedvezményes vasuti jegyért a kérés beadatott, személyesen is sürgettetett, de még választ nem kapott az E. K. Tanács.

A Főtanácsot megelőzőleg szombaton a Lelkészkör, a Dávid Ferencz-Egylet és az Irodalmi Társaság fogja közgyülését megtartani, még pedig a Lelkészkör d. e., az U. I. T. d. u. 3—4-ig és a D. F. E. d. u. 4 órakor. Ugyancsak szombaton este fényes nivóju müsoros est lesz a tornateremben a D. F. E. rendezésében, utána közös vacsorával.

A D. F. E. ezévi 44-ik rendes évi közgyülését nov. hó 17-én d. u. 4 órakor fogja megtartani a kollégium disztermében. Este 8 órakor pedig müsoros estélyt fog rendezni az Egylet és a Nőegylet együttesen. S. Nagy László, Gy. Pap Domokosné, Tessitori Nora, stb. kiváló irók és müvészek, urhölgyek fogják ezt az estélyt kellemessé tenni szereplésükkel. Müsor után közös vacsora lesz, hol ismét érdekes szépség stb. versenyek s egyéb ötletes apróságok fogják a közönséget szórakoztatni.

Találkozó. Tisztelettel és szeretettel értesitem mindazokat, akik a kolozsvári unitárius főgimnáziumban 1908-ban érettségiztek, hogy ez évben, a főtanács idejében, november 17—19 napjain (valamelyik napon) u. o. 20 éves találkozót tartunk s mindenkit övéivel együtt meghivjuk. Bedő Árpád, Benkő Gyula, Benczédi László, Boskovics Henrik, Berzsenyi György, Baló Ákos, Brandt József, Hirsch Vilmos, Havas Viktor, Fenese Ferenc, István Lajos, Keresztesi Dénes, Káhána Ernő, Kopp Elemér, Incze János-Jenő, Kovács Mózes, Kőszegi Dénes, Kohn Hillel, Lőrinczy Zoltán és Domokos, Márkos Mózes, Major Domokos, Molnár Gergely, Nagy Ferenc, Nemes Sándor, Sebe Ferenc, Székely Dániel, Péter Aladár, Somkereky Gusztáv, Sebestyén Rezső, Tamásy Béla, Rákóczy Béla, Zsakó Gyula kellene hogy eljöjjön. Dr. Kiss Elek.

Szentgerice ünnepe. Október 7-én meghatóan szép ünnepély folyt le Szentgericén. A ragyogóan szép és meleg őszi vasárnap kettős ünnepélyre gyüjtötte a falu népét s a vidékről is sokakat. A nagy sokaság délelőtt kegyelettel áldozott a világháboruban elesett 34 hősnek, kiknek emlékét az utódok a templom előtti, ez alkalomból egészen átalakitott és betonlépcsőkkel ellátott téren impozáns emlékoszlopon, arany betükkel örökitették meg. Az ősi unitárius templom tövében, szabad ég alatt, istentisztelet keretében folyt le a kegyeletes ünnepély. A szentgericei unitárius vegyeskar megható alkalmi éneke után Kovács Lajos brassói lelkész emelte Istenhez a sziveket, a könnyező sokaság lelkébe bizalmat és erőt öntve a jövőre. Dr. Gál Kelemen tb. koll. igazgató, a falu szülöttje helyett, ki akadályozva volt a megjelenésben, Keresztesi Dénes helybeli lelkész mondotta az emlékoszlopot felavató beszédet, reámutatva a szétszórt tetemeket megelevenitő áldozatkészségre, mellyel a nép hőseit poraiban is megbecsüli. Dr. Ferenczy Zsigmond marosvásárhelyi ügyvéd lelkes beszéd kiséretében koszoruzta meg az emlék-

oszlopot. A gyászünnepélyt a dalárda éneke zárta be, mely után a közönség még sokáig állta körül könnyezve az emlékoszlopot, mely Zsakó Kálmán marosvásárhelyi kőfaragómester izlését és szaktudását dicséri.

Délután volt a segesvári dalosversenyen nyert diszes serleg ünnepi felavatása. A dalmüvészet e magasszinvonalu ünnepére egymásután érkeztek a szászrégeni, nyárádszeredai, csekefalvi dalárdák s még a programban nem szereplő marosvásárhelyi ref. dalkör is megjelent, mutatva ez által is a falusi dalárda iránt érzett nagyrabecsülését. A délutáni ünnepély is a hősök emlékoszlopánál kezdődött, hol a dalárdák egymásután dalban üdvözölték a győztes szentgericei falusi dalárdát, mely után Dr. Vajna Elemér nyárádszeredai ügyvéd tartalmas beszéd kiséretében szintén megkoszoruzta az oszlopot. A tulajdonképpeni ünnepély az e célra átalakitott és feldiszitett helyiségben folyt le, hol a fennebb emlitett dalárdák a szentgericeivel egyetemben több dalt a nagyszámu közönség fokozódó lelkesedése mellett adtak le. Közben Dr. Ferenczy Zsigmond tartotta meg serlegavató beszédét, mely tartalmában és hatásában méltóképpen egészitette ki a müvészi ünnepélyt. Záróbeszédet Keresztesi Dénes mondott, kinek a szentgericei unitárius férfi- és vegyeskar megszervezésével és munkásságával kapcsolatban érdemeit kellőképpen aligha méltányolhatjuk. Igaz, hogy Ajtay József, már eltávozott kántor, munkáját sem lehet kicsinyelni, ki a segesvári versenyen is vezette a szentgericei dalárdát, de amint ez alkalommal ugy délelőtt, mint délután Keresztesi Dénes a kart dirigálta, fényesen igazolja az ő sokoldalu talentumát. Az a megtiszteltetés pedig, melyben a szomszéd, nagyobb multtal biró dalárdák a 70 tagból álló ifju szentgericei győztes dalárdát és lelkes vezetőjét részesitették, cáfolhatatlan bizonysága első sorban a Keresztesi Dénes nagy érdemének. Falusi kántoraink méltán vehetnének példát sok helyen a lelkész-karmestertől arra nézve, hogy egy falu ifjuságát miként lehetne a dallal összetartani és kulturában müvelni, előbbrevinni. Mi csak gratulálni tudunk mindkét ünnepély szép lefolyásához és müvészi munkájához.

Az Unitárius Irodalmi Társaság évi közgyülése 1928 november 17-én d. u. 3—4 óráig lesz a Kollégium VII. (régi VIII.) osztályu tantermében. *Tárgysorozat:* 1. Megnyitó, mondja dr. Ferenczy Géza főgondnok-igazgató. 2. Főtitkári beszámoló, mondja dr. Borbély István koll. igazgató-tanár, főtitkár. 3. Pénztárnoki jelentés, felolvassa Hadházy Sándor egyházi és társasági pénztárnok 4. Választások. 5. Inditványok.

●●●

Külföld.

Két japáni próféta.

Az egyiket *Nashida Tenko*-nak hivják. Már hatvan év körül jár, de még erőteljes, fiatalos. Mikor *Kyoto*-ban, Japán ősrégi fővárosában levő házában meglátogattam, ott ült a szoba puha gyékényén, mint minden japáni s kezeit a sajátságos japáni fazék-kályha fölött melengette. Szürke, rövidre nyirt hajával, barna köpenyegével s csendes nézésü, mélységes békében úszó szemeivel mindjárt magához vonzott. Oda ültem melléje.

„Japán ifjusága békére vágyik", mondotta japániul. Felét magam is megértettem, másik felét egy angolul keveset tudó tanitványa tolmácsolta. Magam japániul válaszoltam. (Nem tehetek róla, a japáni nyelv tanulásában tett előmenetelemmel csak el kellett dicsekednem!) „A vágyakozás nem elég. Ha békességet akarunk, dolgoznunk kell érte."

„Mihelyt valamiért küzdeni kezdünk, még ha az nem is más, mint béke, magunkat a harcba beleveszitjük s a lelkünk békességét eljátszuk."

Ez az! Nishida Tenkonak életpróféciája ebben a mondatban foglalható össze. Valami negyven esztendővel ennek előtte a fiatal Nashida a katonai szolgálat helyett Japán egyik északi tartományába uttörő földmives munka végzésére való kiküldetését választotta. Hosszu évekig ott dolgozott a töretlen földeken; átszenvedte a hosszu teleket s a rövid nyár sietős munkanapjait. Később a kereskedésbe kezdett. De a lelke mélyén erősen szenvedett.

„Akármit teszek, vetekedés és ellentét jár a nyomában. Ellenségeskedés nélkül élni nem lehet. A kenyér utáni gondban nemzet nemzet ellen, ember ember ellen verekszik s a lelke mélyén mindenki saját magával tusakodik".

Egy alkalommal, mély elmélkedésbe elmerülve, gyermeksirást hallott. Kis idő elteltével a sirás megszünt. A gyermek tejet kivánt és tejet kapott. Nishida fölujongott. „A tusakodás nélküli élet titka! Két kivánság, a *kérés* kivánsága és az *adás* kivánsága találkozott. A vetekedés nem elkerülhetetlen!"

S Nishida minden küzdésből kivonta magát. Faluról falura vándorolva, elhullott rizsszemekkel tengette életét. Az adás kivánsága (japániul *tokahatsu*) erős volt benne. Ahol csak a kérés kivánságát látta, adott. Udvart kellett rendbe hozni, edényeket fölmosogatni, rejtett zugokat kitakaritani? Munkáját adta. S mások az ő kérése kivánságát látva, szintén adtak. Ételmaradékokat, éjjeli szállást, ócska ruhát. Nishida igy töltötte élete husz esztendejét.

Lassan tanitványok sorakoztak melléje. Élettapasztalatairól könyvet irt, ami őt egyszerre hiressé tette. De egyszerü életmódján semmit sem változtatott.

Egy jótevője az ő s a tanitványai számára házat épitett. Most

innen járnak ki naponta munkájukat adni. Látogatásom egy reggelén, hajnali öt órakor, magam is kibontakoztam a meleg takarók öleléséből s kezembe seprüt véve, velük elindultam. Közeli Shinta sirszentély udvarát sepertük tisztára. A szürke haju Nishida csak ugy, mint a sok tucatnyi tanitványa. Annyi igaz, hogy a segitség ingyen való adása kibeszélhetlen lelki örömmel jár.

Élete utját japániul ugy hivja, hogy *Ittoln,* vagy *Világosság kertje.* Szeretet és Békesség, az ellentéteskedésektől való teljes megtartózkodás jellemzik. Azok számára, akik hozzá hasonlóan mindent föladni nem képesek vagy nem akarnak, azt tanácsolja, hogy tulajdonaikat ugy tekintsék, mintha azokat Istentől, az emberiség jóléte érdekében való munkára, bizományba kapták volna. Ezzel a fölfogással az élet nagy egésze fokozatosan békésebbé és szeretetteljesebbé válik.

A másik prófétát *Kagawa Toyohiko*-nak hivják. Fiatal, alig negyven éves. Vidám mosolygó arccal fogadott amint kis falusi házába — ahol később heteket töltöttem — megérkeztem. De az egyik szemét kötés takarta. Szembetegségét akkor szerezte, amikor *Kobe,* a hirtelen felnőtt gyárváros nyomortanyáiban a küzködő, szenvedő munkásság életét élte.

Az apja hajótulajdonos volt. A sokat igérő Toyohiko Tokyo egyik jóhirü keresztény iskolájába került. De az egyetemi évek végét nem várta be.

„Mig én itt kényelemben élek, ezerek szenvednek. A pénzhez, amivel én könyveket vásárolok, kizsákmányolt, szenvedő munkások verejtéke tapad. Mit ér a sok tudás, ha az élet mindenki számára szép nem lehet?"

S könyveket, barátokat, mindent ott hagyott. Nem, a könyveit nem hagyta el magától. Egy őszi alkonyaton, kis targoncán azokat s egy-két szükséges ruhadarabot, Kobé egyik külvárosának, Schinkawa-nak egyik hónapos szobájába beszállitotta.

Láttam azt a szobát, ahol Kagawa tizenöt esztendőt töltött. Maga vezetett el oda a kivánságomra, zegzugos, folyosószerü, piszkos, tulnépesitett város-csvényeken keresztül. Három méter hosszu, két méter széles, szalmagyékényü padlóval, egyetlen ablakkal. Ketten, néha hárman aludtak benne. E kis szoba sok küzködésnek volt a tanuja. Kagawa itt ajándékozta el utolsó ruhadarabját a rongyos mezü koldusnak. Itt koplalt ő — s később a felesége is — ha a fiatal munkásnak nem sikerült a napi falatra valót megszereznie.

De ebben a szobában s ott az utcasarkon tul folytak le azok a beszélgetések, amelyek a nyomor szerencsétlen társait, a dolgos, kegyetlen-rosszul fizetett kulikat *életakaratra* ösztönözték. Ez a szoba volt az első munkásszervezet hadiszállása. Később ez volt a szövetkezet irodája. S templom.

Mert Kagawa lelke mélységes hitével kereste Istent. Jézusban nagy igéretet látott. Számára a tökéletes szeretet, aki másokért még önmagát is feláldozza, Jézusban jelentette ki magát. Esténként, mikor

a munkából visszatért kulik az ablaka alatt megjelentek, Kagawa Istenről s Jézusról beszélt nekik.

A szerény kezdésü munka nőtt. Munkások ezrei nyertek uj, igazságos életre öszönző hitet tőle. Kagawa vészkiáltása messzire hangzott. „A társadalom sorsát ma azok irányitják, akiknek csak a maguk önző érdeke számit. A munkásság szenvedhet az aranyfazekaik mellett. De tétlenül tovább nem várunk! A magunk igazát s e társadalom igazát követeljük!“

Nishida visszahuzódott a küzdelemtől. Kagawa belevetette magát. Nishida kért és adott s a kérés és adás kivánságainak találkozására várt. Kagawa erős kezekkel, e szervezett munkásság és falunép hatalmával, a társadalom hamis utainak megváltozását akarja, az emberi jogok, az egyenlőség és testvériség alapján állva.

A nagy földrengés után, ami Tokyot és Jokohamát rommá döntötte, Kagawa Tokyoba sietett első segitségre. Amikor ott a munkáját elvégezte, Kobe nyomortanyáira nem tért vissza. Két gyermeke tisztaságot s napfényt kivánt. S irodalmi munkássága — mert az ő könyve is, mint a Nishidáé, százezer példányban kelt el — megnövekedett. Kobe és Osaka, Japán e két legnagyobb gyárvárosa közötti kis faluba költözött.

Most onnan indul ki előadó körutjaira, amelyek folyamán Japán lelkiismeretét ébresztgeti. Ott futnak össze a jobb világ megalkotására szervezett munkás és földmüves mozgalmak szálai. Ott irányitja a szövetkezeti mozgalom ügyeit. S ott kéri Istent, hogy a társadalmi egyenlőségnek, a szeretet országának eljövetele békességgel, kölcsönös megértéssel történjék. **Balázs Ferenc.**

Gyermekvilág.

Hála.

A napsugár jó Atyánknak
Megköszöni életét:
Sugarával megenyhiti
A zord telek hidegét.

Kertünkben a piros rózsa,
Erdő szélén kis virág
Égbe szálló illatával,
Téged Atyánk, hőn imád.

Meleg az én kicsi szivem,
Mint a napnak sugara,
Ugy száll Hozzád az én lelkem,
Mint a virág illata.

A jó szivet, érző lelket
Tőled kaptam, jó Atyám,
Legyen érte este, reggel,
Tied az én hő imám!

Szabály.

Ne kivánjad el a másét,
A magadét el ne hagyd.
Igy az Isten, amit kivánsz,
Mind megadja neked azt.

Igazat szólj, hogyha beszélsz,
Minden tetted jó legyen,
Ezért megáld a jó Isten
Örömmel a szivedben.

Az iskolában.

Az iskolában azt tanuljuk:
Isten a mi jó Atyánk,
Mi vagyunk a gyermekei,
Gondot visel Ő reánk.

Kenyeret ad asztalunkra,
Téli fagyban jó ruhát.
Jóságáért minden gyermek
Szivéből mond hő imát.

Homorodujfalu. **Dobai István.**

Az eltünt leu. Ezt az ügyes kis bűvész-fogást bárki megcsinálhatja. Pista fölvesz egy poharat tele vizzel s fogadást ajánl, hogy eltud tüntetni egy pénzdarabot (érc), mindössze azt a pohár vizet ráteszi és senki sem fogja látni. Persze, a pohár is és a viz is átlátszó s igy senki sem fogja hinni a Pista állitását. Pista azonban ráteszi a pohár vizet a pénzdarabra s az csakugyan nem fog látszani. Hogy a kisérlet tökéletesen sikerüljön egy kis darab tésztát kell tenni a pohár tetejére, hogy felülről ne, hanem csak oldalról lehessen belenézni. A titok nyitja az, hogy oldalról a viz visszaverődő fénye teljesen eltakarja a pénzdarabot. **Sz. I. S.**

Irodalom.

Istenországa munkásai. (Keresztény élet és jellemrajzok.) Irta Vári Albert, vallástanár. Minerva. Kolozsvár, 1928. 8⁰ 116 old.

Régóta érzett hiányt pótol vallásos irodalmunkban Vári Albert fenti könyve. Carlyle hősimádói nem haltak ki a XX. század technikai kollektivitásának szükségében sem. Ma is a legjobb nevelő eszköz: rámutatni nagy jellemekre, kikhez hasonlóvá lenni, magától felébred minden ifju lélekben. Több mint 27 jellemet és nagy embert mutat be itt a szerző, melyek között nem egy müvészi tökéletességgel van megfestve. Szerző szép nyelve s előadási módjának folyékonysága igazán érdekes olvasmánnyá teszik ezt a könyvet. Éppen csak megjegyzésképpen rámutatunk azonban nehány olyan dologra is, melyeket egy második kiadásnál javitva szeretnénk látni. Mindenek előtt a nevek irásánál szeretnénk egy kissé több következetességet látni. Szerző, igen helyesen, a fonétikus módját választotta a nevek leirásának, vagyis ugy irja azokat, amint mi magyarok kiejtjük. (L. Szervét, Husz, stb.) Ezért különösen hatnak a következő nevek: Origénes, Samosátai Pál, Árius, Augustinus. Hogy ezek szintén fonetikusan olvasandók, azt jelzi a szerző az ékezetekkel, melyek a neveket magyaros kiejtésüvé akarják tenni. Viszont mi nem mondjuk, hogy pl. Augustinus, hanem Agusztinusz (sőt: Ágoston!), nem igy,

hogy Samosátai, hanem Szamoszatai stb. Továbbá több helyt látjuk ezt a kifejezést „őtet“, ismét ezt a mondatot „Egy áldott központ lett a . . . Perczel család . . .“ stb. A könyv tábláján láttuk, hogy azt az E. K. T. a vallástanitás kézikönyvéül elfogadta. A birálóknak ki kellett volna javitaniok fenti hibákat, hiszen tisztán látszik, hogy azok csak elnézésből kerültek bele a könyvbe.

Igen szerencsés gondolat volt Enyedi Györgynek, Almási Gergely Mihálynak, Lázár Istvánnak és Perczelné Kozma Flórának a bemutatása, mert ezek a jellemrajzok kevésbé ismeretesek az ifjuság előtt. Igen ügyes az unitárius részben a történelem beledolgozása a jellemrajzok keretébe. Mindössze az a kérdés merült fel, nem volna-e jobb ezt a könyvet akkor tanitani, amikor a gyermek már tanult egyháztörténelmet? Nehogy az az eset forduljon elő, hogy a szereplőket a történelmi keretbe nem tudván beilleszteni, mert hiszen még nem tanult történelmet, a tanuló csak mint elbeszéléseket fogadja el e jellemrajzokat, a reális élet bizonyitó ereje nélkül.

A könyvet a Minerva nyomta igen szép külalakban, csak a sajtóhibák lehettek volna kevesebbszámuak. Igy Zmki László, Zsuki László helyett stb. A szép és értékes könyvet szivesen ajánljuk minden olvasónk figyelmébe. Sz.-l. S.

Ürmösi Károlyné: Pár szál virág. Versek. Kolozsvára 1928. 64 l. Az U. K. olvasói előtt nem ismeretlen csengésü ez - név, üde virágainak illatában már régóta örömünk telik. Most egy, szerre egy egész csokorravalót kapunk. Vállogatva, a legszebbjéből, női kéz kötötte csokorba. Mit mondjunk róluk? Mit lehet mondani a virágról, a pohárba tett virágról? Édes irrealitas. Valósággá varázsolt ünnepi álma az élet sivár hétköznapjait elviselni nehezen tudó érzékeny női léleknek. Álmokkal és vágyakkal való rózsaszinü játék. Szelid holdfényben, távoli harangszó mellett. Martir-hódolat az égi jegyesnek, az örök Szépnek. Olyan önfeláldozó odaadással, amilyenre csak asszonyi lélek képes. A szegény virág — hiszen az a sorsa — boldog sikollyal hal meg, mig a pohár áldozati kehellyé magasztosul, mert drága nedüt hord magában, szeretetben és szeretetből omló könnycseppeket. Ez az Ürmösi Károlyné *pár szál virága*. Nem csoda, ha lefegyverezi a száraz kritikát. Pedig megbirja. Külön ki kell emelni, hogy tartalomban és formában egyre mélyül és nemesedik. A pályadijat nyert „*Bocsásd meg vétkeinket*“-nek még sokszor kinosan keresett kadenciázásától, vagy a „*Déva vár rabjá*“-nak érzelgős vizenyősségétől magasan ivel az ut fölfelé a frisseség és üdeség mesterkéletlen bája felé. A *Husvéti öröm*, a *Legszebb dalom*, a *Bizonyosság* és ifjabb társaik már-már ott tartanak. Ezekért érdemes volt megtanulni a kadenciázást. Ürmösi Károlynének van mondanivalója s még lesz virága. Szivvirág az ő virága, az egyetlen örökéletü virág, melynek sohasem hervadnak el a szirmai.

Pálffi Márton.

Megjelent az 1929-es Unitárius Naptár. Mire e sorok olvasóink kezébe jutottak, már elkészült az Unitárius Naptár 1929-es uj évfolyama. Ez a naptárunk még a tavalyinál is sokkal szebb, gazdagabb és tartalmasabb. Hasznos tudnivalói között minden olyant megtalálnak hiveink, amire a gyakorlati életben szükségünk van. Irodalmi részében pedig a Püspök ur bevezető cikke mellett minden unitárius iró szerepel. Külső kiállitása olyan szép, amilyen ritka a naptárak között. Gyönyörü magyar stilusu rajzok diszitik ugy a naptári részt, mint az olvasmányokat. A szerkesztők körültekintően gondos munkát végeztek, hogy hiveink kezébe igazán szép és hasznos naptár kerüljön. Felhivjuk tehát lelkész és többi atyánkfia figyelmét, hogy senki se vegyen más naptárt, mert a mi naptárunk már szétküldés alatt áll! Az ára pedig ennek az egész évre szóló olvasmánynak és hasznos tájékoztatónak mindössze 25 leu lesz.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába junius 24-től október 12-ig előfizetői és tagsági dijat fizettek: Benedek János Csókfalva, Csutak Józsefné Segesvár, Jokszman Ödönné Kolozsvár, Halmágyi Gábor Brassó, Ebert András Székelyudvarhely, özv. Nagy Miklósné Cserefalva, Veress Sándor, Barabás Lajos, Lőrincz Károlyné, Unitárius Egyházközség Árkos, Unitárius Egyházközség, id. Fazakas Sándor Nagyajta, Unitárius Egyházközség, Dávid Ferenc-Egylet Alsójára, Berger Bertalanné, Sándor Gergely, László Dániel Brassó, Vernes József Huszár Torockó, Benczédi Ferenc Tarcsafalva 1928-ra; Lakó István Segesvár, Ferencz Lajos Nagyajta, Kosztin János, Birtalan Péter Lupény, Fekete József, özv. Adorjáni Istvánné Kisadorján 1927-re; Székely István Abrudbánya, Fülöp Mózes Medgyes, László Géza Lupény, Török Sándor, Szinte Ferenc Brassó, Pataki Kálmán Nyárádszentlászló, özv. Biró Pálné Szőkefalva, Benczédi Irén Kolozsvár 1927—1928-ra; Biró Izsák Segesvár, Bf. Nagy József Szabéd 1926—1927-re; Weress Jenő Kolozsvár 1925—1928-ra; Lőrinczi János Segesvár 1927—1929-re.

Alapitói dijban fizettek: Kahlfürst Imre Kolozsvár 1000 leut, Adorján Jenő, Kénossy István, Dánkuly Zsuzsa Segesvár 500—500 leut, Bálint Endre Szászrégen 200 leut, Kereki Gábor Battonya 250 leut.

Kolozsvár, 1928 október 12-én.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

☞ *Alapitói dij 500 Leu, minek ellené-ben az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!*

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz